

KULTURNA DEDIŠČINA LJUBLJANSKEGA BARJA IN NJENO VAROVANJE

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije
Območna enota Ljubljana

Nataša Pirnat

Maja Bricelj

Darja Pergovnik

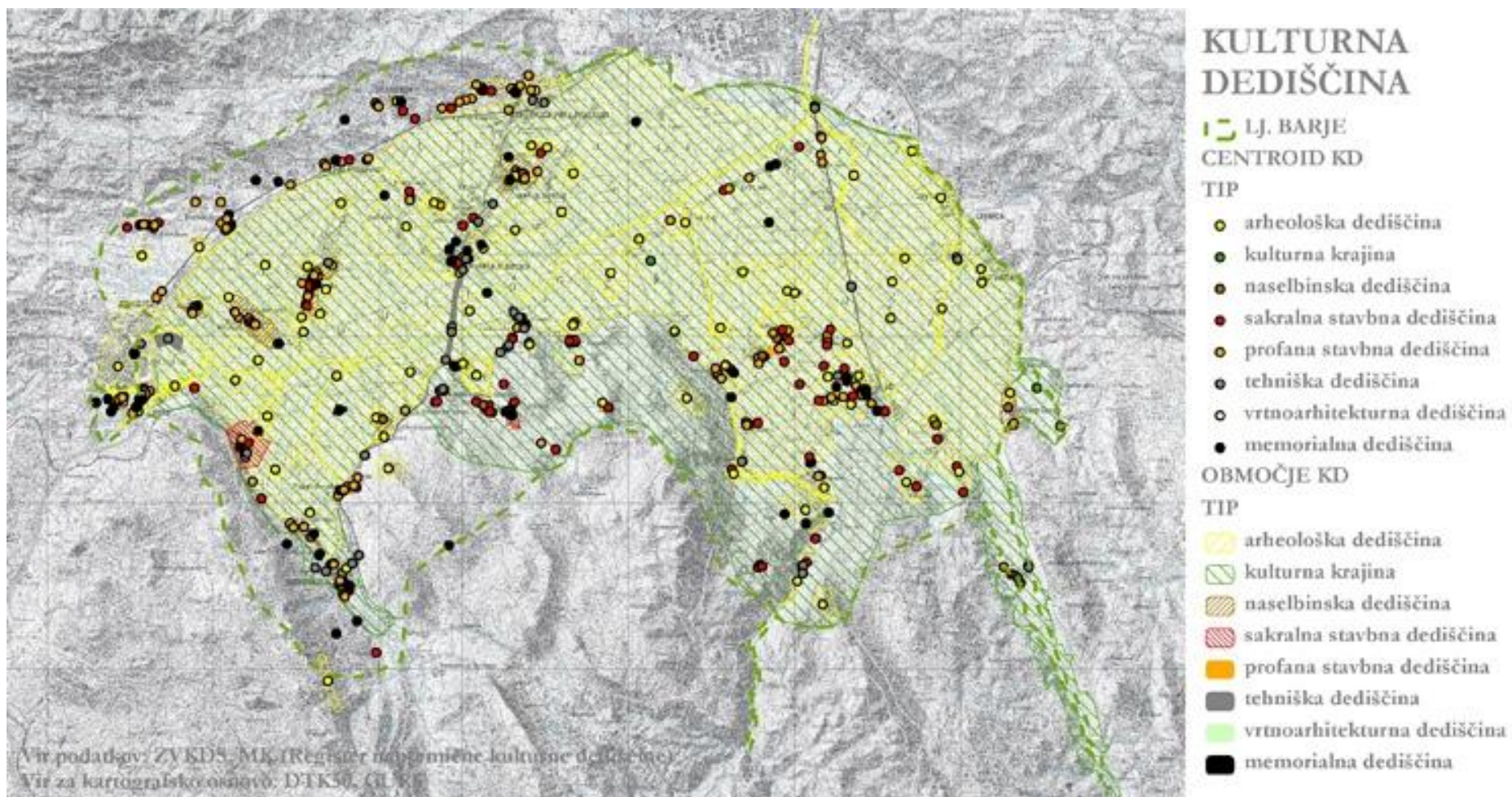
Andreja Bahar Muršič

Krajinski park Ljubljansko barje
Ig, 20. 10. 2026

KULTURNA DEDIŠČINA LJUBLJANSKEGA BARJA

- 277 enot nepremične kulturne dediščine
- 4 kulturnih spomenikov državnega pomena
- 9 kulturnih spomenikov lokalnega pomena

KULTURNA DEDIŠČINA – PRAVNE PODLAGE

Pri našem delu je potrebno upoštevati številne pravne podlage:

- **Zakonski in podzakonski akti:**

- **Ustava Republike Slovenije** (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 –

UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99, 75/16 – UZ70a in 92/21 – UZ62a),

- **Zakon o varstvu kulturne dediščine** (ZVKD-1; Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16, 21/18 – ZNOrg in 78/23 – ZUNPEOVE),

- Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2024-2031 (Uradni list RS, št. 61/24),

- Akcijski načrt do leta 2027 za izvajanje Resolucije o nacionalnem programu za kulturo 2024 – 2031, dokument Vlade RS, št. 61000-3/2024/6 z dne 17. 4. 2025),

- Arhitektura za ljudi, Arhitekturna politika, avgust 2017

(https://www.gov.si/assets/ministrstva/MK/DEDISCINA/ARHITEKTURA/df0797cb33/Arhitektura_za_ljudi_SLO_2018-05-21.pdf),

- Zakon o uresničevanju javnega interesa na področju kulture (Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17, 21/18 – ZNOrg, 3/22 – ZDeb, 105/22 – ZZNSPP in 8/25),

- Zakon o lastninjenju kulturnih spomenikov v družbeni lastnini (Uradni list RS, št. 89/99),

- Zakon o prostorskem načrtovanju (Uradni list RS, št. 199/21, 18/23 – ZDU-1O, 78/23 –

ZUNPEOVE, 95/23 – ZIUOPZP, 23/24, 109/24 in 25/25 – odl. US) in na njegovi podlagi izdani podzakonski predpisi,

- Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 44/22, 18/23 – ZDU-1O, 78/23 – ZUNPEOVE, 23/24 in 21/25 – ZOPVOOV),

- Uredba o varstvenih območjih dediščine (Uradni list RS, št. 69/22),

- Pravilnik o registru kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 66/2009),

- Pravilnik o konservatorskem načrtu za prenovo (Uradni list RS, št. 76/2010),

- Sklep o kulturnih spomenikih in naravnih znamenitostih, ki so postali last Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 46/97),

- Pravilnik o seznamih zvrsti dediščine in varstvenih usmeritvah (Uradni list RS, št. 102/2010),

- Pravilnik o arheoloških raziskavah (Uradni list RS, št. 3/13 in 56/22).

KULTURNA DEDIŠČINA – PRAVNE PODLAGE

• Sprejete in ratificirane mednarodne pogodbe:

- Evropska kulturna konvencija (Uradni list RS, št. 7/93),
- Konvencija o varstvu kulturnih dobrin v primeru oboroženega spopada (Uradni list RS, št. 7/93),
- Protokol k Haaški konvenciji (Uradni list FLRJ - Mednarodne pogodbe, št. 4/56),
- Konvencija o ukrepih za prepoved in preprečevanje nedovoljenega uvoza in izvoza kulturnih dobrin ter prenosa lastninske pravice na njih (Uradni list RS, št. 7/93),
- Konvencija o varstvu svetovne kulturne in naravne dediščine (Uradni list RS, št. 7/93),
- Konvencija o varstvu evropskega arhitektonskega bogastva (Uradni list RS, št. 7/93) – t. i. Granadska konvencija,
- Evropska konvencija o varstvu arheološke dediščine (spremenjene) (MEKVAD, Uradni list RS - Mednarodne pogodbe, št. 7-21/99, 24/99) - t. i. Malteška konvencija,
- Evropska konvencija o krajini (MEKK, Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 74/2003)
- Konvencija o varovanju podvodne kulturne dediščine (MKVPKD, Uradni list RS-MP, št. 1/2008)
- Konvencija o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah (MKDIOZ, Uradni list RS-MP, št. 17/2004)
- Evropska strategija kulturne dediščine za 21. stoletje, Svet Evrope, 2017.

• Druge pravno-formalne podlage:

- Akti o razglasitvah kulturnih spomenikov državnega in lokalnega pomena - navedeni v nadaljevanju

- Veljavni prostorski akti na državni in občinski ravni - navedeni v nadaljevanju

- Strategija razvoja Slovenije 2030 (dostopna na: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MKRR/Strategija-razvoja-Slovenije-2030/Strategija_razvoja_Slovenije_2030.pdf)
- Resolucija o strategiji prostorskega razvoja Slovenije 2050 (Uradni list RS, št. 72/2023)
- Resolucija o nacionalnem programu varstva okolja za obdobje 2020-2030 (Uradni list RS, št. 31/20 in 44/22 – ZVO-2)
- Resolucija o dolgoročni podnebni strategiji Slovenije do leta 2050 (Uradni list RS, št. 119/21 in 44/22 – ZVO-2)
- Resolucija o nacionalnem programu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v letih od 2024 do 2030 (ReNPVNDN24–30), Uradni list RS, št. 94/24.

KULTURNA DEDIŠČINA – PRAVNE PODLAGE

- **Državni razglasitveni akti:**

- Odlok o razglasitvi struge reke **Ljubljanice ter njenega pritoka Ljubije**, vključno z bregovi in območja stare struge Ljubljanice, za kulturni spomenik državnega pomena (Uradni list RS, št. 115/03, 103/05),
- Odlok o razglasitvi **Samostana Bistra** za kulturni spomenik državnega pomena (Uradni list RS, št. 81/99),
- Odlok o razglasitvi **Kolišč na Igu** za kulturni spomenik državnega pomena (Uradni list RS, št. 2/2014),
- Odlok o razglasitvi del arhitekta Jožeta Plečnika v Ljubljani za kulturne spomenike državnega pomena - **cerkev sv. Mihaela v Črni vasi** (Uradni list RS, št. 51/2009, 88/2014, 19/2016, 76/2017, 17/2018, 74/2021).

- **Občinski razglasitveni akti:**

- Odlok o razglasitvi ostankov Borovniškega viadukta za tehnični spomenik (Uradni list RS, št. 7/92),
- Odlok o razglasitvi spomenikov delavskega gibanja, narodnoosvobodilne vojne in socialistične graditve za zgodovinske spomenike – Spomenik padlim v NOB in grobnica padlih v NOB na Sodnem vrhu (Ur.l. SRS, št. 17/85),
- Odlok o razglasitvi spomenikov delavskega gibanja, narodnoosvobodilne vojne in socialistične graditve za zgodovinske spomenike (Ur.l. SRS, št. 17/85):
 - spomenik žrtvam NOV v Kozlarjevi gošči,
 - spomenik padlim v NOV na Igu,
- Odlok o razglasitvi petih podružničnih cerkva za kulturne spomenike (Ur.l. SRS, št. 38/86):
 - cerkev sv. Jakoba v Strahomeru,
- Odločba o zavarovanju Križeve cerkve v Iški vasi (Ur.l. LRS, št. 11/58),
- Odlok o razglasitvi rimskega nagrobnika v Stajah pri Igu za kulturni spomenik (Mostiščar št. 4/2000),
- Sklep o razglasitvi hiše Želimlje 9 za kulturni spomenik lokalnega pomena (Uradni list RS, št. 53/02),
- Odlok o razglasitvi cerkve sv. Vida in župnijske kašče v Preserju za kulturni spomenik lokalnega pomena (Uradni list RS, št. 77/05).

KULTURNA DEDIŠČINA – PRAVNE PODLAGE

- **Register kulturne dediščine** = osrednja zbirka podatkov o dediščini v Sloveniji
- **Priročnik pravnih režimov varstva** - določa se z razglasitvijo za kulturni spomenik, določitvijo varstvenega območja dediščine ali opredelitvijo varstvenega režima v prostorskih aktih

Glede na varstveni režim ločimo:

1. Območje kulturnega spomenika (spomenik)
2. Območje dediščine iz strokovnih zasnov varstva (dediščina):
 - območje stavbne dediščine,
 - območje naselbinske dediščine,
 - območje kulturne krajine,
 - območje vrtnoarhitekturne dediščine,
 - območje memorialne dediščine,
 - območje zgodovinske krajine,
 - območje druge dediščine.
3. Registrirano arheološko najdišče (arheološko najdišče)
4. Vplivno območje kulturnega spomenika (vplivno območje spomenika)
5. Vplivno območje dediščine (vplivno območje)
6. Območje dediščine, ki ni v strokovnih zasnovah varstva (dediščina priporočilno)

INFORMACIJSKI SISTEM KULTURNE DEDIŠČINE
JAVNO DOSTOPNO MESTO

Register nepremične kulturne dediščine (eRNPd)
je osrednja uradna zbirka podatkov o nepremični kulturni dediščini v Republiki Sloveniji.

Geografski informacijski sistem kulturne dediščine (GisKd)
Skupni prostorski pregledovalnik podatkov o kulturni dediščini.

Register nesnovne kulturne dediščine (eRNSd)
je osrednja uradna zbirka podatkov o nesnovni kulturni dediščini v Republiki Sloveniji.

Pravni režimi varstva kulturne dediščine (eVRd)
Podatki o pravnih režimih, ki jih je treba upoštevati pri pripravi planov in posegih v območja kulturne dediščine.

Register premične kulturne dediščine (eRPKd)
je osrednja uradna zbirka podatkov o premični kulturni dediščini v Republiki Sloveniji.

Evidenca arheoloških raziskav (eArheologija)
vsebuje podatke o izvedenih arheoloških raziskavah v Republiki Sloveniji.

Prenos podatkov o kulturni dediščini

Prenos podatkov je možen preko spletnega portala Odprtih podatkov Slovenije (OPSI).
Podatki se osvežujejo tedensko.

RNPd: <https://podatki.gov.si/dataset/register-nepremicne-kulturne-dedicine>
RNSd: <https://podatki.gov.si/dataset/register-zive-nesnovne-kulturne-dedicine>
RPKd: <https://podatki.gov.si/dataset/register-premicne-kulturne-dedicine>
eVRd: <https://podatki.gov.si/dataset/varstveni-rezimi-kulturne-dedicine-evrd>
Evidenca arheoloških raziskav: <https://podatki.gov.si/dataset/evidenca-arheoloskih-raziskav>

KULTURNA DEDIŠČINA – USMERITVE IN POGOJI ZVKDS PRI POSEGIH V PROSTOR

- Varstvo dediščine predstavlja javno korist in se določa v skladu s kulturnim, vzgojnim, razvojnim, simbolnim in identifikacijskim pomenom.
- **Konkretne usmeritve za posege v enote kulturne dediščine so določene v aktih o razglasitvah za kulturni spomenik in v posameznih OPN-jih in PRO občine:**
- **MESTNA OBČINA LJUBLJANA:** - **Odlok o občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana – strateški del** (Uradni list RS, št. 78/10, 10/11 - DPN, 72/13 - DPN, 92/14 - DPN, 17/15 - DPN, 50/15 - DPN, 88/15 - DPN, 12/18 - DPN in 42/18),
- **Odlok o občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana – izvedbeni del** (Uradni list RS št. 78/10, 10/11 - DPN, 22/11 – popr., 43/11-KZ-C, 53/12 - obv. razl., 9/13, 23/13 - popr., 72/13 - DPN, 71/14 - popr., 92/14 - DPN, 17/15 - DPN, 50/15 - DPN, 88/15 - DPN, 95/15, 38/16 - avtentična razlaga, 63/16, 12/17 - popr., 12/18 - DPN, 42/18, 78/19 - DPN, 59/22, 75/23 – odl. US in 1244/2026).
- **OBČINA IG** - **Odlok o prostorskem redu Občine Ig** (Uradni list RS, št. 35/2012, št. 77/2012, št. 101/2013 – popr., št. 8/2015, št. 51/2018, št. 54/2018, št. 107/2020 – popr. z dne 31.7.2020, št. 68/2025 – teh.pos.)
- **OBČINA ŠKOFLJICA** - **Odlok o občinskem prostorskem načrtu Občine Škofljica** (Ur. list RS, št. 56/2015, 102/2015, 17/2016, 50/2016, 74/2016, 34/2017, 75/2017, 44/2018, 24/2019, 44/2019, 78/2019)
- **OBČINA LOG – DRAGOMER** - **Odlok o občinskem prostorskem načrtu Občine Log – Dragomer** (Ur. list RS, št. 23/2022, 24/2024, 51/2024)
- **OBČINA VRHNIKA** - **Odlok o občinskem prostorskem načrtu Občine Vrhnika** (Ur. l. RS, št. 27/14, 50/14 – teh. popr., 71/14 – teh. popr., 92/14 – teh. popr., 53/15, 75/15 – teh. popr., 9/17 – teh. popr., 9/17, 79/17 – teh. popr., 12/18 – teh. popr., 60/19, 81/19 – teh. popr., 105/23, 37/24, 101/24 – teh. posod., Naš časopis, št. 547/26 – teh. posod.)
- **OBČINA BOROVNICA** - **Odlok o občinskem prostorskem načrtu Občine Borovnica** (Uradni list RS, št. 52/2014, 24/2015, 61/2018, 100/2020).
- **OBČINA BREZOVICA:** - **Odlok o prostorskem načrtu Občine Brezovica** (Uradni list RS, št. 23/2016, št. 48/2016-obv.razl., št. 63/2016-obv.razl, št. 41/2017-ugo.sklep, št. 2/2018-obv.razl, št. 156/2022).

KULTURNA DEDIŠČINA – USMERITVE IN POGOJI ZVKDS PRI POSEGIH V PROSTOR

- **Sestavni del vseh OPN-jev in PRO Ig je člen, ki se nanaša na celostno ohranjanje kulturne dediščine:**

(1) Sestavni del OPN so objekti in območja kulturne dediščine, varovani skladno s predpisi s področja varstva kulturne dediščine (v nadaljevanju objekti in območja kulturne dediščine). To so kulturni spomeniki, vplivna območja kulturnih spomenikov, varstvena območja dediščine, registrirana kulturna dediščina, vplivna območja dediščine.

(2) Objekti in območja kulturne dediščine so razvidni iz prikaza stanja prostora, ki je veljal ob uveljavitvi odloka o občinskem prostorskem načrtu in je njegova obvezna priloga, in iz veljavnih predpisov s področja varstva kulturne dediščine (aktov o razglasitvi kulturnih spomenikov, aktov o določitvi varstvenih območij dediščine).

(3) Na objektih in območjih kulturne dediščine veljajo pri gradnji in drugih posegih v prostor prostorski izvedbeni pogoji za celostno ohranjanje kulturne dediščine. V primeru neskladja ostalih določb tega odloka s prostorsko izvedbenimi pogoji glede celostnega ohranjanja kulturne dediščine veljajo pogoji celostnega ohranjanja kulturne dediščine.

(4) Za kulturne spomenike in njihova vplivna območja veljajo prostorski izvedbeni pogoji, kot jih opredeljuje varstveni režim konkretnega akta o razglasitvi kulturnega spomenika. V primeru neskladja določb tega odloka z varstvenimi režimi, ki veljajo za kulturni spomenik, veljajo prostorski izvedbeni pogoji, določeni z varstvenim režimom v aktu o razglasitvi.

(5) Za varstvena območja dediščine veljajo prostorski izvedbeni pogoji, kot jih opredeljuje varstveni režim akta o določitvi varstvenih območij dediščine. V primeru neskladja določb tega odloka z varstvenimi režimi, ki veljajo za varstvena območja dediščine, veljajo prostorski izvedbeni pogoji, določeni z varstvenim režimom v aktu o določitvi varstvenih območij dediščine.

(6) Za registrirano kulturno dediščino, ki ni kulturni spomenik in ni varstveno območje dediščine, velja, da posegi v prostor ali načini izvajanja dejavnosti, ki bi prizadeli varovane vrednote ter prepoznavne značilnosti in materialno substanco, ki so nosilci teh vrednot, niso dovoljeni. V primeru neskladja določb tega odloka z varstvenimi režimi, ki veljajo za registrirano kulturno dediščino, veljajo prostorski izvedbeni pogoji, določeni v tem členu. Za registrirano kulturno dediščino veljajo dodatno še prostorski izvedbeni pogoji, kot jih opredeljujejo varstveni režimi za posamezne tipe kulturne dediščine in so navedeni v tem členu.

(7) Za poseg v kulturni spomenik, vplivno območje kulturnega spomenika, varstveno območje dediščine ali registrirano dediščino, ki je razvidna iz prikaza stanja prostora, ki je veljal ob uveljavitvi odloka o občinskem prostorskem načrtu, je treba pridobiti kulturnovarstvene pogoje in soglasje za posege po predpisih s področja varstva kulturne dediščine.

(8) Za poseg v objekt ali območje kulturne dediščine se štejejo vsa dela, dejavnosti in ravnanja, ki kakorkoli spreminjajo videz, strukturo, notranja razmerja in uporabo dediščine ali ki dediščino uničujejo, razgrajujejo ali spreminjajo njeno lokacijo. To so tudi vsa dela, ki se štejejo za vzdrževanje objekta skladno s predpisi s področja graditve objektov in drugi posegi v prostor, ki se ne štejejo za gradnjo in so dopustni na podlagi odloka OPN ali drugih predpisov.

KULTURNA DEDIŠČINA – USMERITVE IN POGOJI ZVKDS PRI POSEGIH V PROSTOR

- **Kulturnovarstveni pogoji in soglasja:**

- Za vse posege v območju enot kulturne dediščine je treba pridobiti **kulturnovarstveno soglasje**. Kulturnovarstveno soglasje izda Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije (v skladu z aktom o razglasitvi oz. prostorskim aktom ter ZVKD-1) in z njim potrdi projektno dokumentacijo.
- Pred izdajo kulturnovarstvenega soglasja je treba pridobiti **kulturnovarstvene pogoje** ZVKDS.

- **Pojem POSEGI v prostor obsega vsako gradnjo objekta ali drugo dejanje, ki spreminja fizične strukture, rabo ali stanje na zemljišču:**

- **Gradbeni posegi:** Gradnja, rekonstrukcija ali odstranitev objektov v skladu s predpisi o graditvi.
- **Drugi posegi v fizične strukture:** Dejanja, s katerimi se spreminja naravno ali zgrajeno okolje (npr. zemeljska dela, spreminjanje rabe tal, ureditve na kmetijskih ali gozdnih zemljiščih).

- **Glede na vrsto posega oz. zahtevnost gradnje ločimo:**

- **Posegi pri katerih gradbeno dovoljenje ni predpisano** (potrebno je vseeno pridobiti kulturnovarstvene pogoje in soglasje). Gradnja enostavnih kmetijskih objektov v Sloveniji poteka brez gradbenega dovoljenja, vendar mora biti skladna z občinskim prostorskim aktom in veljavno Uredbo o razvrščanju objektov.
- **Posegi, za katere je predpisano gradbeno dovoljenje**

Za posege, za katere je z Gradbenim zakonom in z Uredbo o razvrščanju objektov predpisana pridobitev gradbenega dovoljenja, se kulturnovarstveno soglasje izda v obliki **mnenja** v skladu z Gradbenim zakonom.

Za vse posege investitor vloži zahtevo na obrazcih, predpisanih s [Pravilnikom o podrobnejši vsebini dokumentacije ter obrazcih pri graditvi objektov](#). Obrazci so dostopni na spletni strani: www.zvkds.si ali v tajništvu ZVKDS OE Ljubljana, Tržaška c. 4.

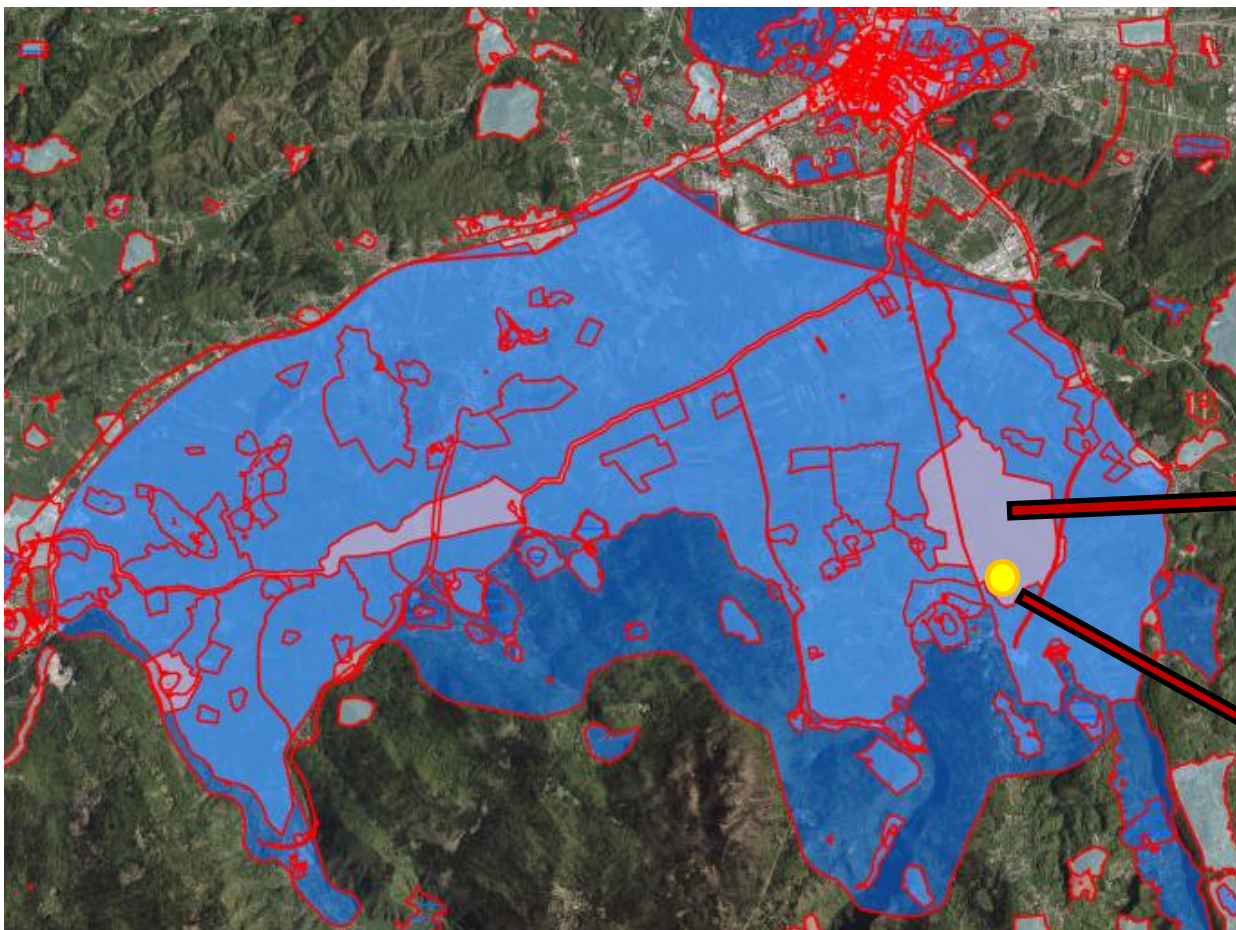
Na istem prostoru so se skozi tisočletja menjale kulture.

*Znanje in izraba prostora, ki je ugodna za poselitev,
se je prenašala iz roda v rod.*

V vlažnem okolju so se ohranile arheološke ostaline od 5 tisočletja pr. n. št.

- mlajša kamena doba - bakrena doba (5. do 2. tisočletje pr. n. št.): koliščarske naselbine.
- srednja bronasta doba (2. tisočletje pr. n. št.): barjansko obrobje in osamelci
- starejša železna doba (1 tisočletje pr. n. št.): višinske naselbine (t. im. gradišča)
- rimsko obdobje: obrobje barja (Vrhnika – Nauportus, Ljubljana – Emona, Ig)

ARHEOLOŠKA DEDIŠČINA

Na Ljubljanskem barju je bilo
odkritih okoli **40 lokacij z**
ostanki kolišč.

Ig - Kolišča na Igu:
UNESCO svetovna dediščina
in
SPOMENIK DRŽAVNEGA
POMENA

prezentacija kolišč –
arheološki park

IG

prezentacija kolišč –
arheološki park

MOROSTIG

ARHEOLOŠKA DEDIŠČINA

KOLIŠČA na Ljubljanskem barju: bakrena doba (5. do 2. tisočletje pr. n. št.)

- strnjena naselja, razvoj poljedelstva (ralo, plug), udomačitev živali,
- keramika (posode za shranjevanje hrane, kuhanje, za posebne obrede),
- metalurška dejavnost,
- transport po suhem (iznajdba kolesa) in po vodi (plovila, deblaki)

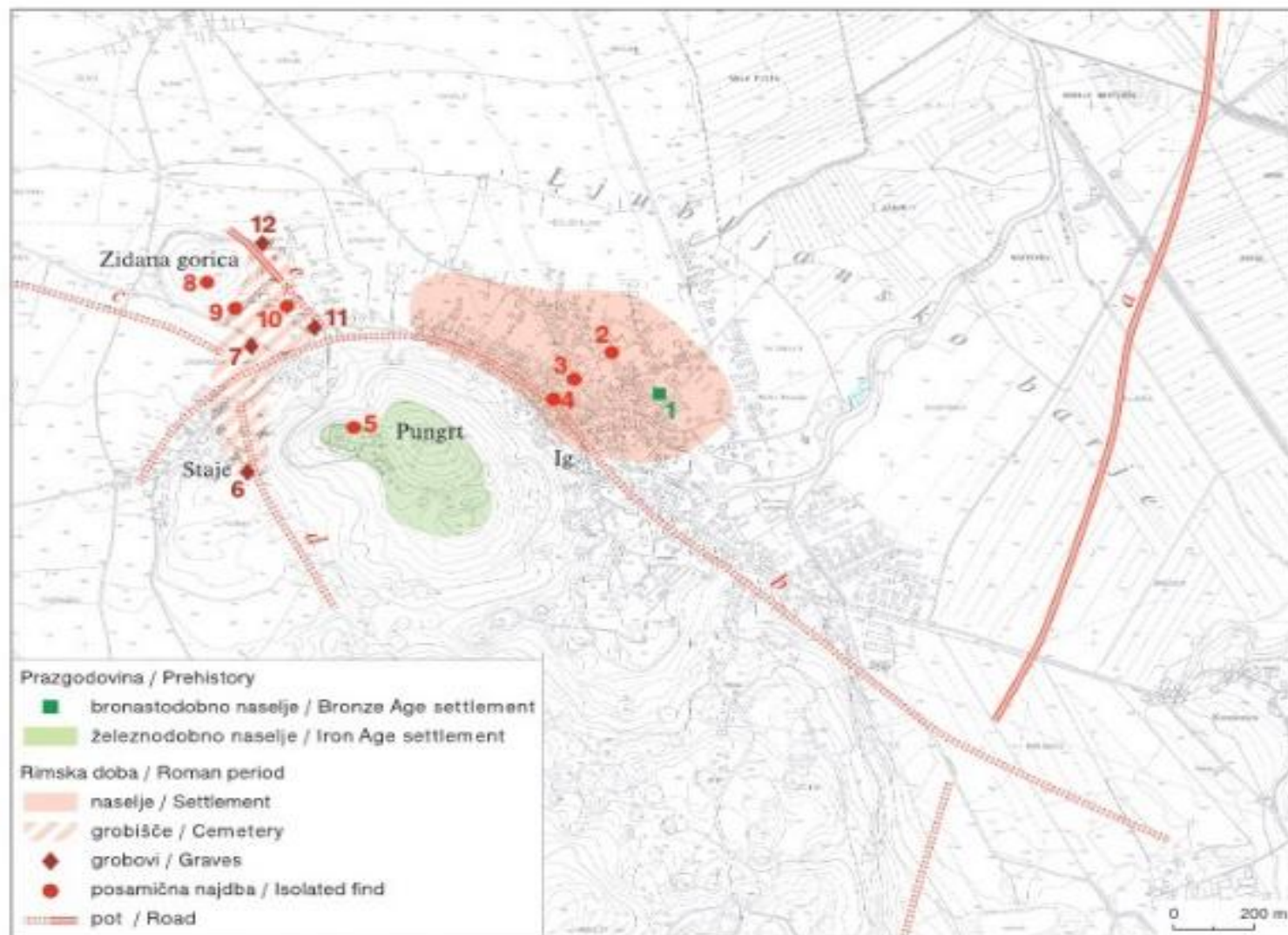
Rekonstrukcija koliščarske **naselbine** Maharski prekop pri Igu.

ARHEOLOŠKA DEDIŠČINA

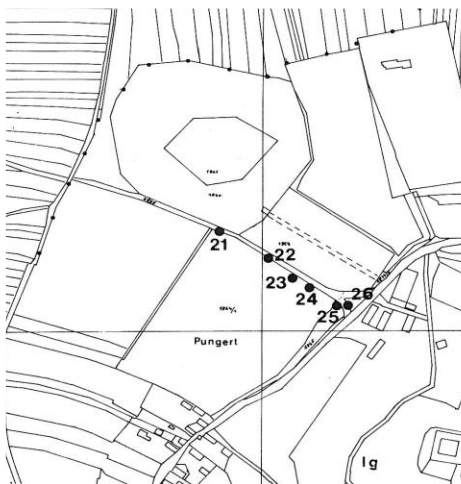
PRAZGODOVINSKA GRADIŠČA IN RIMSKODOBNA POSELITEV

Karta arheoloških najdišč Iga (Grahek, Ragolič 2020).

RIMSKODOBNO GROBIŠČE NA MAROFU NA IGU

Rimsko grobišče
v Stajah (D. Vuga).

Žgani pokopi v preprostih
grobni jamah,
vkopanih v prodnate nanose
Iškega vršaja.
Datacija: 1. in 2. stol. n. št.

(Foto: L. Grahek).

(Foto: L. Grahek).

MAROF, IG: reliefno okrašen nagrobnik z napisom

PETTO FIRM(i)

F(ilius), AN(norum) L ET COTIU-
NI AN(orum) XL. BUGIA

[et] QUAR<i>A

FILIAS FECERU(nt).

RUTIUS, PET=

ONIS F(ilius), Θ (obitus) AN(norum) [..]

ET F(ilius) FIRMUS, Θ (obitus) AN(norum) L.

Nagrobnik sta svojim staršem
Petu Firmiju, ki je umrl star 50 let in Kotiuni,
umrli pri 40-ih postavili hčerki Bugija in
Kvarija.

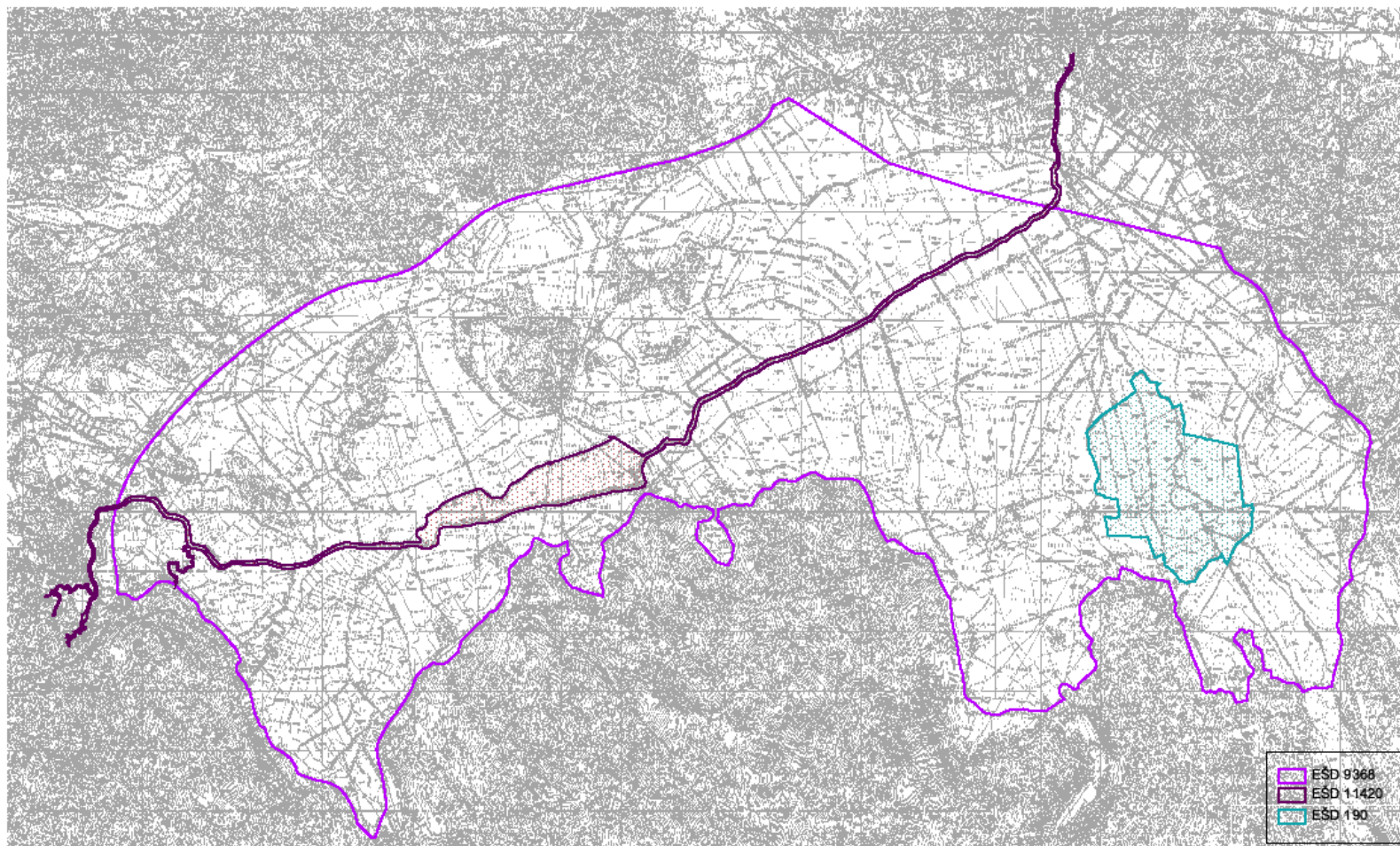
Naknadno sta bila na nagrobnik
vpisana še sinova Rutij Petonij, za katerega
ni ohranjen podatek o starosti ob smrti in
Firmij, ki je umrl star 50 let.

Napis na nagrobniku je prebrala A. Ragolič,
ZRC SAZU.

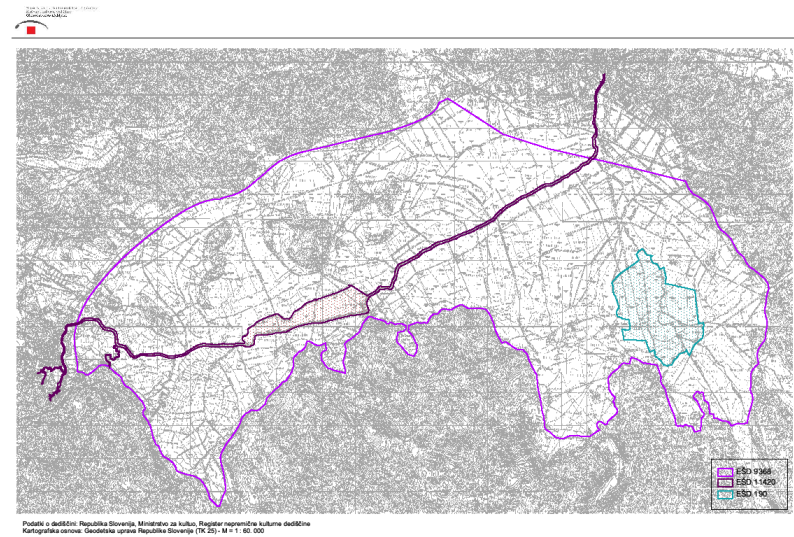
ARHEOLOŠKA DEDIŠČINA

Ljubljansko barje z reko Ljubljanico in pritoki je nedvomno eno najbolj kompleksnih arheoloških najdišč v Republiki Sloveniji.

ARHEOLOŠKA DEDIŠČINA

Pomembno je upoštevanje **naravovarstvenih določil glede problematike izsuševanja Barja** in **varovanje** skladno z varstvenimi določili **Odloka spomenika državnega pomena**:

- Prepovedano je odkopavati in zasipavati teren, odlagati odpadke, globoko orati, rigolati, meliorirati zemljišča, vključno z gradnjo jarkov, ter spreminjati oblike in dna strug vodotokov ter potapljanje v vodotokih (Ižica, Ljubljana).
- Gradnja trajnih ali začasnih objektov in vključevanje infrastrukture se mora območju izogniti.

Upravljalca: Javni zavod Krajinski park Ljubljansko barje

Konservatorski nadzor: javna služba ZVKDS

Izvajanje določil odloka: Inšpektorat, pristojen za kulturno dediščino

ARHEOLOŠKA DEDIŠČINA

DRENAŽNI JARKI na območju Ljubljanskega barja (EID 1-9368)

- PRIMARNI ODVODNIKI
- SEKUNDARNI ODVODNIKI

} Kulturnovarstveni pogoji
in soglasje ZVKDS: **DA** } skrbi država

- TERCIARNI ODVODNIKI
do 70 cm široki, do 40 cm globoki

Zaradi varovanja vodnega režima in kulturne dediščine je bistveno, da taki ostanejo.

- Kulturnovarstveni pogoji in soglasje ZVKDS: **NE**
- Pred izvedbo čiščenja jarka **obvestiti ZVKDS** (tajnistvo.lj@zvks.si, 01/2410700)
- ZVKDS, OE Ljubljana izvaja **nadzor** – stroški **NE bremenijo lastnika**.

❖ V primeru **kadar so posegi čiščenja jarkov globlji in širši**, je potrebna izdaja kulturnovarstvenih aktov (lastnik mora na ZVKDS OE Ljubljana poslati vlogo za izdajo kulturnovarstvenih pogojev).

❖ V izogib odkritju arheoloških ostalin in posledično arheološkim raziskavam, ki so na barju lahko veliko finančno breme, lastnikom svetujemo naj terciarne jarke **ne poglobljajo in ne širijo**.

Pokrajina Ljubljanskega barja: v zadnjih 250 letih se zelo intenzivno spreminja.

- Namerno izsuševanje barja (jarki, kanali) – **žitnica**.
- Izkoriščanje **šote**: višina tal se je v slabem stoletju znižala v povprečju za dva metra.
- Nekdanje močvirje je počasi pričelo dobivati podobo mozaične krajine.

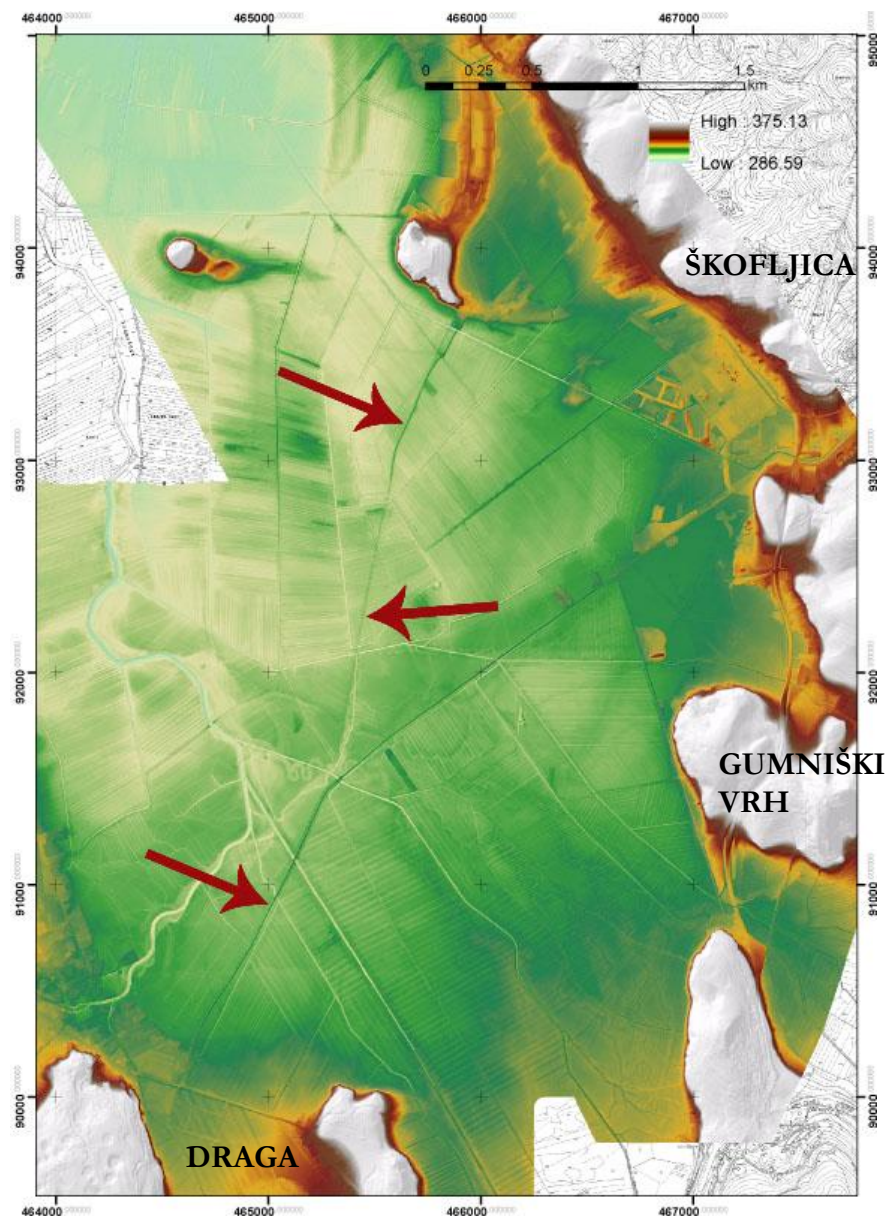

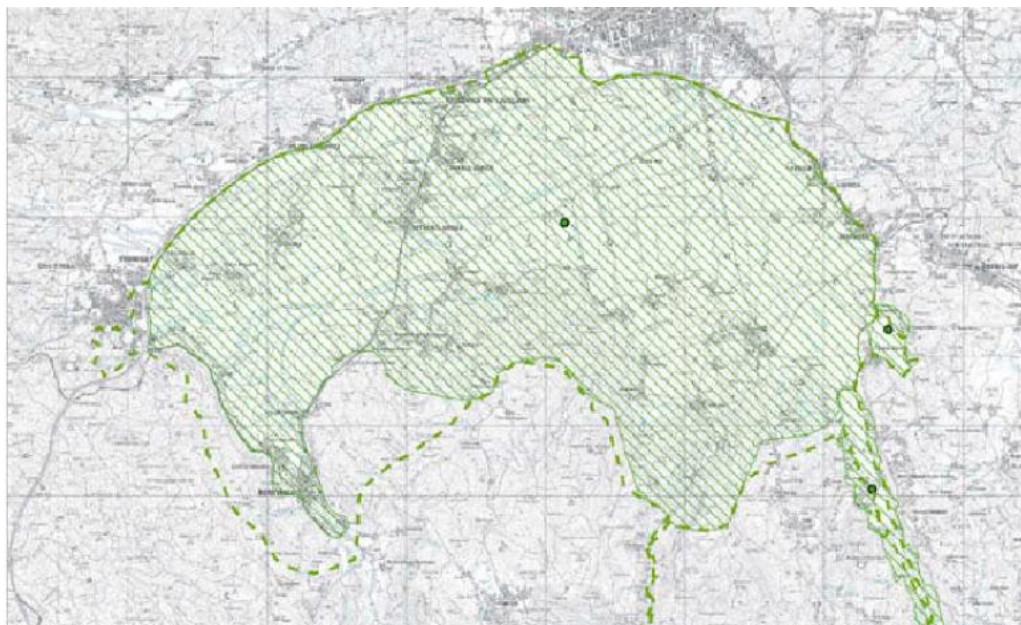
Franciscejski kataster 1818-1828

ARHEOLOŠKA DEDIŠČINA

- V izogib uničenju arheološke dediščine se je znanim arheološkim najdiščem potrebno v največji meri izogniti, na preostalem območju pa izvesti predhodne arheološke raziskave.
- Strokovni poudarek je na raziskavah daljinskega zaznavanja in na nedestruktivnih metodah v kombinacij z minimalnimi invazivnimi posegi v najdišča.
- Arheološka izkopavanja so zadnja v vrsti raziskav, saj predstavljajo na več nivojih zelo zahtevno in destruktivno raziskavo.

KULTURNA KRAJINA

- LJ. BARJE (območje obdelave)
- centroid
- območje

PROSTOR PREPLETA
NARAVNIH DANOSTI
IN ČLOVEKOVEGA VPLIVA.

Med varovane prostorske rabe kulturne krajine uvrščamo:

- njivski in travnati svet (visoka stopnja prostorskega reda s trakasto parcelacijo kot posledico lastniških razmerij, načel dedovanja in kot izraz tehnologije obdelovanja kmetijskih zemljišč; posledica KK s pestrimi krajinskimi vzorci)

- krajina z izrazitimi ustvarjenimi vegetacijskimi členi (ostanki nižinskega gozda, obmejki, žive meje, drevoredi, osamela drevesa, gruča dreves)

- krajina z izjemno naravno zgradbo (stoječe vode in vodotoki kot organski vzorci, ki členijo kulturno krajino)

- krajina z izstopajočimi arhitekturnimi členi (prepoznavnost objektov kulturne dediščine na izpostavljenih legah, kot pojav dominant, akcentov, ali kot nadgradnja kulturne krajine, ki vzpostavlja zgodovinski kontekst prostora)

- poselitveni prostor (v nižini, na kulturnih terasah, z izrazitimi poselitvenimi vzorci in visoko stopnjo prostorskega reda, jasna razmejitev med pozidanimi in obdelovalnimi površinami)

Ocena stanja in ogroženosti

Procesi, ki vodijo zaradi gospodarskih in družbenih sprememb k preobrazbi kulturne krajine:

- ☐ posodabljanje kmetijstva (večanje parcel, komasacije, odstranjevanje členitvene vegetacije)
- ☐ opuščanje kmetijske rabe (zaraščanje obdelovalnih zemljišč)

- širjenje, spreminjanje ali opuščanje obstoječe poselitve, novogradnja večjih urbanih središč, razpršena gradnja

- gradnja večjih infrastrukturnih objektov in omrežij

Posledice:

- zmanjšuje se prostorska pestrost
- spreminja se krajinska zgradba
- izguba identitete in prepoznavnosti Barja
- ustvarja se globalizacijska podoba prostora

HVALA ZA VAŠO POZORNOST

Zavod za varstvo
kulturne dediščine Slovenije
Služba za kulturno dediščino
Območna enota Ljubljana

**Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije,
Območna enota Ljubljana**

Tržaška 4, Ljubljana

01/2410700

tajnistvo.lj@zvkds.si

<https://www.zvkds.si/>

Vlogo za izdajo kulturnovarstvenih pogojev ali soglasja oz. mnenja podpišite in jo po navadni ali spletni pošti pošljite na pristojno Območno enoto ZVKDS skupaj z zahtevanimi prilogami.

